

ASEAN Do's and Don'ts
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

Do's and Don'ts

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

จัดทำโดย : สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
47/111 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ
อำเภอเมือง นนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2547 1000
โทรสาร 0 2547 1108

หัวหน้าโครงการและบรรณาธิการ : รศ.ดร.จิรประภา อัครบวร

หัวหน้าทีมวิจัย : นายวัลลภ ใหญ่ยิ่ง

นักวิจัย : นางสาวมนทกานต์ วรนิติกุล

ที่ปรึกษาโครงการ : นายประดาป พิบูลสงคราม
ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบราชการใน ASEAN
ผศ.ดร.อรนุช พฤตพิบูลธรรม
ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ASEAN

ผู้ประสานงานและตรวจทานคำผิด : นางสาวเยาวนุช สุมน

เลขมาตรฐานประจำหนังสือ : 978-616-548-140-3

จำนวนพิมพ์ : 5,400 เล่ม

จำนวนหน้า : 120 หน้า

พิมพ์ที่ : กรกนกการพิมพ์

คำนำ

สำนักงาน ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางด้านการบริหาร ทรัพยากรบุคคลภาครัฐ และได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในข้อ A.7 คือ การพัฒนาสมรรถภาพของระบบราชการโดย การเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรบุคคลในระบบราชการ

จากการดำเนินการที่ผ่านมาแม้ว่าสำนักงาน ก.พ. ได้ ดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่ ข้าราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายครั้ง แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงบุคลากรภาครัฐซึ่งมีจำนวนมากกว่า 2 ล้านคน สำนักงาน ก.พ. จึงเห็นควรพัฒนาชุดการเรียนรู้ “อาเซียน กูรู” เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนออกไปใน วงกว้าง อันจะส่งผลให้บุคลากรภาครัฐของประเทศสามารถเข้าถึง ข้อมูลและพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับประชาคม อาเซียนได้อย่างสะดวกและมีมาตรฐานเดียวกัน

ทั้งนี้สำนักงาน ก.พ. กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) จึงจัดทำชุดหนังสือเรื่อง “ASEAN Do’s and Don’ts” ในประเทศอาเซียน 10 ประเทศ เพื่อเผยแพร่สิ่งที่ควรทำ และไม่ควรทำเมื่อต้องสัมผัส ติดต่อกับคนในประเทศ เหล่านี้ หวังว่าท่านผู้อ่านคงได้รับความรู้และเพลิดเพลินไป กับหนังสือชุดนี้

สำนักงาน ก.พ.

ข้อคิดจากบรรณาธิการ

เมื่อเริ่มต้นจัดทำหนังสือชุดการเรียนรู้ “อาเซียน guru” เรื่อง “ASEAN Do’s and Don’ts” ในประเทศอาเซียน 10 ประเทศ ได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ ASEAN อดีตท่านทูตประดาป พิบูลสงคราม เกี่ยวกับการเรียนของผู้ไปเป็นทูตในแต่ละประเทศต้องเรียนรู้วัฒนธรรมอย่างไร ทำให้ทราบว่าตัวท่านเองมิได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่ละประเทศ แต่ท่านถูกสอนให้เป็นคนช่างสังเกต และกล้าที่จะถามเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

หลังจากที่ได้อ่านงาน Do’s and Don’ts ของทุกประเทศแล้วทำให้สามารถสรุปการเรียนรู้สิ่งที่ดีควรทำและไม่ควรทำของประเทศเหล่านี้ได้จากเรื่องหลักๆ ของศาสนาประจำชาติ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ หากแต่ในความเป็นจริงแล้วคนในแต่ละประเทศก็ยังมี ความแตกต่างหลากหลายกันอย่างมาก ซึ่งเราไม่ควรเหมารวม หรือมี “สามัญทัศน์” (Stereotype) อันเป็นคตินิยมหรือทัศนคติของสังคมทั่วไปที่มีต่อกลุ่มคนอื่น ชาติอื่น หรือลักษณะของบุคคลบางประเภทจนกลายเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด หากเราควร “เปิดหู เปิดตา เปิดปาก เปิดใจ” เพื่อจะเรียนรู้ โดยมีหนังสือชุดนี้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ความแตกต่างของคนในแต่ละประเทศ หวังว่าหนังสือเล่มนี้คงเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณเจ้าของรูปภาพและเว็บไซต์ที่เผยแพร่ให้เกิดความเข้าใจในอาเซียนร่วมกัน

รศ.ดร.จิรประภา อัครบวร

บรรณาธิการ

สารบัญ

1. ข้อมูลสำคัญของประเทศไทยย่อ	7
2. วัฒนธรรม	9
2.1 หมวดการทักทาย	10
2.1.1 การเรียกชื่อ	11
2.1.2 การกล่าวทักทาย	13
2.1.3 การกล่าวขอโทษ	16
2.1.4 การกล่าวขอบคุณ	18
2.1.5 การกล่าวลา	20
2.2 หมวดอาหารและมารยาท ในการรับประทานอาหาร	21
2.2.1 อาหารประจำชาติ	22
2.2.2 วิธีการรับประทานอาหาร	28
2.2.3 ข้อควรระวังในการรับประทานอาหาร	32
2.2.4 มารยาทบนโต๊ะอาหาร	34
2.3 หมวดศาสนาและประวัติศาสตร์	38
2.3.1 การสนทนาเรื่องศาสนา	39
2.3.2 การสนทนาเรื่องประวัติศาสตร์	41
2.3.3 การสนทนาเพื่อสร้าง ความคุ้นเคยของชาวฟิลิปปินส์	44
2.3.4 เรื่องที่ชาวฟิลิปปินส์ มักใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา	45
2.4 หมวดมารยาทในการเข้าสังคม และการเข้าร่วมงานพิธีสำคัญ	46
2.4.1 การติดต่อราชการ	47
2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน	50
2.4.3 การเข้าร่วมงานศพ	58

2.4.4	การเข้าคิว	60
2.4.5	การใช้นามบัตร	61
2.4.6	มารยาทในการเยือนสถานที่	63
2.5	หมวดการซื้อขาย	66
2.5.1	การต่อรองราคา	67
2.5.2	วิธีการชำระเงิน	71
2.5.3	สินค้าน่าซื้อ/ห้ามซื้อ	72
2.5.4	ข้อควรระวังในการใช้เงิน	75
2.5.5	ตัวอย่างเหรียญกษาปณ์ หน้า-หลัง	77
2.5.6	ตัวอย่างธนบัตร หน้า-หลัง	78
2.6	หมวดภาษากาย	79
2.6.1	การใช้น้ำเสียง	80
2.6.2	หลีกเลี่ยงการประสานสายตา	81
2.6.3	สัญลักษณ์ท่าทาง	82
2.7	หมวดอื่นๆ	88
2.7.1	วัฒนธรรมทางธุรกิจ	89
2.7.2	ไม่ควรให้ทานกับขอทาน	94
2.7.3	วันหยุดราชการ	95
2.7.4	การแต่งกายประจำชาติ	96
2.7.5	การติดต่อธุรกิจ	98
2.7.6	ข้อควรรู้	107
2.7.7	กิริยาที่ไม่สมควรแสดง	114
2.7.8	หมายเลขติดต่อสถานทูต	115
2.7.9	หมายเลขโทรศัพท์ที่ควรรู้	116

1. ข้อมูลสำคัญของประเทศโดยย่อ

ธงชาติ

ตราแผ่นดิน

แผนที่

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ชื่อทางการ	: สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
เมืองหลวง	: มะนิลา
ขนาดประเทศ	: 298,170 ตารางกิโลเมตร
ประชากร	: 98 ล้านคน
อายุเฉลี่ยประชากร	: ชาย 70 ปี หญิง 76 ปี
เชื้อชาติ	: ตากาล็อก ร้อยละ 28.1 เซบูโน ร้อยละ 13.1 อีโลกาโน ร้อยละ 9 บิซายา ร้อยละ 7.6 ฮิลิเกนอน อิลองโก ร้อยละ 7.5 บิกอน ร้อยละ 6 วาเล ร้อยละ 3.4 อื่นๆ ร้อยละ 25.3
ศาสนา	: โรมันคาทอลิก ร้อยละ 83 โปรเตสแตนต์ ร้อยละ 9 มุสลิม ร้อยละ 5
ภาษาในราชการ	: ตากาล็อกและอังกฤษ
ภาษาที่ใช้สื่อสาร	: ฟิลิปปิโน อังกฤษ
หน่วยเงินตรา	: เปโซ
อัตราแลกเปลี่ยน	: ประมาณ 1.33 เปโซเท่ากับ 1 บาท
สินค้าส่งออก	: สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกล เสื้อผ้าสำเร็จรูป และยานพาหนะ
รายได้รวมต่อหัวประชากร	: 2,255 ดอลลาร์สหรัฐ/ต่อปี

2

วัฒนธรรม

2.1

หมวด การหักท่าย

2.1.1 การเรียกชื่อ

ควรทักทายชาวฟิลิปปินส์ที่เพิ่งรู้จักด้วยการเรียกว่า เซอร์ (Sir) สำหรับการเรียกชาย และ มิส (Miss) สำหรับหญิง ตามธรรมเนียมแบบชาวตะวันตก⁽³⁾

2.1.1 การเรียกชื่อ

ไม่ควรเรียกชื่อจริงของชาวฟิลิปปินส์
จนกว่าจะสนิทสนมกัน เช่น Mario Astronomo
ควรเรียกว่า เซอร์แอสโตรโนโม (Sir. Astronomo)⁽⁴⁾

2.1.2 การกล่าวทักทาย

ควรทักทายด้วยการจับมือ แล้วกล่าวคำว่า
“กุ่มุस्ता” หมายถึง สวัสดี⁽⁵⁾

2.1.2 การกล่าวทักทาย

หญิงที่มีความคุ้นเคยกัน ควรแสดงการจูบ
แก้มทั้งสองข้าง หรือแตะแก้มทั้งสองข้างได้⁽⁴⁾

2.1.2 การกล่าวทักทาย

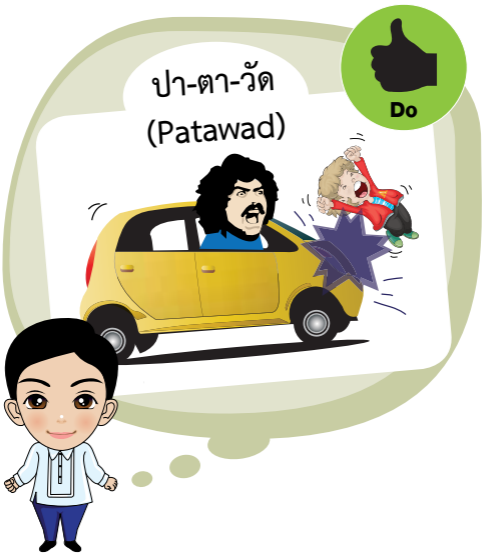
เด็กหรือคนหนุ่มสาวชาวฟิลิปปินส์ ควรทักทายผู้อาวุโสด้วยการใช้มือข้างขวา จับมือขวาของผู้อาวุโสมาสัมผัสเบาๆ บนหน้าผาก การกระทำนี้ เรียกว่า “Mano Po” เป็นวิธีการ แสดงความเคารพต่อผู้อาวุโสและถือเป็นการ ได้รับพรจากท่าน ⁽²⁾

2.1.3 การกล่าวขอโทษ

ควรกล่าวขอภัยเมื่อทำผิดเพียงเล็กน้อยด้วยการกล่าวหาว่า “โศ-รี” (Sori) และ “ปา-เซ็น-เซีย นะ” (Pasensiya) ⁽¹⁵⁾

2.1.3 การกล่าวขอโทษ

ควรกล่าวขอโทษอย่างยิ่งเมื่อทำผิดรุนแรง
ด้วยการกล่าวว่า “ปา-ตา-วัต” (Patawad)⁽¹⁵⁾

2.1.4. การกล่าวขอบคุณ

ควรกล่าวขอบคุณด้วยการกล่าวว่า
“ซา-ลา-มัต” (Salamat) หากขอบคุณมาก
ให้กล่าวว่า “มา-รา-มิง-ซา-ลา-มัต” (Maraming
Salamat) ⁽¹⁵⁾

2.1.4 การกล่าวขอบคุณ

ควรกล่าวคำลงท้ายประโยคเพื่อแสดงความสุภาพ และใช้แสดงความเคารพต่อคู่สนทนาชาวฟิลิปปินส์ ด้วยการกล่าวคำว่า “โปะ” (Po) หรือ “โฮะ” (Ho) ต่อท้าย ⁽¹⁵⁾

2.1.5 การกล่าวลา

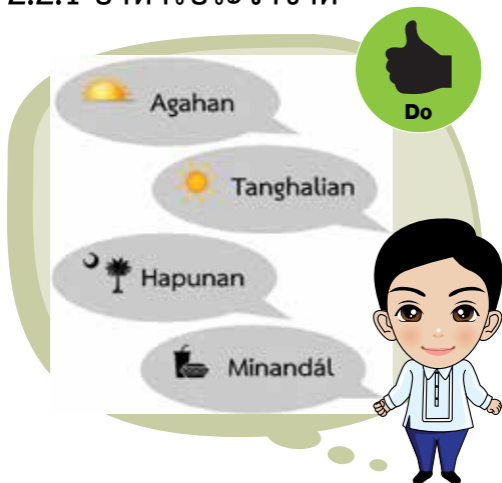

ควรกล่าวลา ด้วยการกล่าวว่่า “ป้ออ่าลั้ม” หมายถึง ลาก่อน เมื่อจะจากลาจากคู่สนทนา ⁽¹⁵⁾

2.2

หมวดอาหาร และมารยาทในการ รับประทานอาหาร

2.2.1 อาหารประจำชาติ

ควรเข้าใจการรับประทานอาหารของชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งรับประทานอาหารหลัก 3 มื้อ และเป็นมื้อเล็กกว่าประเทศอื่นๆ ⁽⁶⁾ โดย

- มื้อเช้า เรียกว่า “อะกาฮาน” (Agahan)
- มื้อกลางวัน เรียกว่า “แทนกาเลียน”

(Tanghalian)

- มื้อเย็น เรียกว่า “ฮาปูนาน” (Hapunan)
- อาหารว่าง เรียกว่า “มินานดาล”

(Minandál)

2.2.1 อาหารประจำชาติ

ควรเข้าใจการรับประทานอาหารเช้าของชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งมักเป็นผลไม้พื้นเมือง เช่น มะม่วง ซึ่งเป็นที่นิยมมากในฟิลิปปินส์ ไส้กรอกฟิลิปปินส์ที่เรียกว่า “ลองกานิสซา” (Longganisa) และ ข้าวผัดกระเทียมฟิลิปปินส์ผสมกับไข่ เนื้อสัตว์ และ ถั่ว⁽¹⁴⁾

2.2.1 อาหารประจำชาติ

ควรลองรับประทานอาหารประจำชาติของชาวฟิลิปปินส์ “อโดโบ” (Adobo) ซึ่งเป็นเนื้อไก่หรือเนื้อหมูติดมันหมักคลุกเคล้ากับเครื่องปรุง เช่น น้ำส้มสายชู ซีอิ๊วขาว กระเทียม และพริกไทยดำ จากนั้นนำไปทอดในกระทะจนสุก มีรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม ⁽¹⁴⁾

2.2.1 อาหารประจำชาติ

ควรลองรับประทานอาหารอันเป็นที่นิยมของชาวฟิลิปปินส์ “ปลาบางงุส” (Bangus) หรือชื่อไทยว่า “ปลานวลจันทร์ทะเล” เป็นปลาที่มีก้างค่อนข้างมาก ถือเป็นปลาที่คนฟิลิปปินส์นิยมเลี้ยงเป็นอย่างมาก ในทุกๆ ปี จะมี “เทศกาลปลาบางงุส” โดยจะมีการย่างปลาบางงุสต่อแถวเรียงกันในทางยาว ⁽¹⁴⁾

2.2.1 อาหารประจำชาติ

ควรลองรับประทานอาหารอันเป็นที่นิยมของชาวฟิลิปปินส์ “ซินิแกง” (Sinigang) ซึ่งเป็นซूपรสเปรี้ยว นำมาปรุงสุกกับปลาทุกชนิด หรือเนื้อเมื่อปรุงสุกแล้วใส่มะขามและผัก นอกจากนี้ยังพบว่าชาวฟิลิปปินส์รับประทานอาหารนี้ร่วมกับ “อโดโบ” (Adobo) ⁽¹⁴⁾

2.2.1 อาหารประจำชาติ

ควรลองรับประทานอาหารอันเป็นที่นิยมของชาวฟิลิปปินส์ “Sisig” (ซีซิก) คือ หัวหมูนำไปต้มกับเครื่องเทศจนเปื่อย แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็ก นำมาผัดอีกครั้ง ⁽¹⁴⁾

2.2.2 วิธีการรับประทานอาหาร

ควรเรียนรู้การร่วมรับประทานอาหารกับชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ จึงมักนิยมขอบคุณพระเจ้าโดยการกล่าวบทสวด แล้วน้อมศีรษะลงก่อนการรับประทานอาหาร ซึ่งเราควรเงยและรอจนเจ้าของบ้านกล่าวจบ จึงค่อยเริ่มรับประทานอาหาร⁽⁸⁾

2.2.2 วิธีการรับประทานอาหาร

ควรเรียนรู้การร่วมรับประทานอาหารกับชาวฟิลิปปินส์ “คามายัน” (Kamayan) เป็นวิธีการรับประทานอาหารแบบฟิลิปปินส์ โดยการใช้มือในการหยิบอาหารขึ้นมารับประทาน เราควรลองใช้มือในการรับประทานอาหารตามลักษณะการรับประทานของชาวฟิลิปปินส์⁽⁸⁾

2.2.2 วิธีการรับประทานอาหาร

ควรเรียนรู้การร่วมรับประทานอาหารกับชาวฟิลิปปินส์ในเมือง ส่วนใหญ่จะใช้เพียงช้อนและส้อมในการรับประทานอาหาร⁽⁸⁾

2.2.2 วิธีการรับประทานอาหาร

Indispensable

Do

ควรเรียนรู้การปรุงอาหารของชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งอาหารจะไม่มีวันสมบูรณ์ ถ้าไม่ได้ปรุงรส ด้วยซอส (Sawsawan) เช่น น้ำปลา (Patis) ซอสถั่วเหลือง (Toyo) น้ำส้มสายชู (Suka) กะปิ (Bagoong) พริก (Sili) และ มะนาวท้องถิ่น (Kalamansi) เครื่องปรุงเหล่านี้ช่วยเสริมรสชาติ อาหารของชาวฟิลิปปินส์ ดังนั้นจึงควรลอง เติมซอสในอาหารเพื่อให้ได้รสชาติที่เหมาะสมกับ ตนเอง⁽⁸⁾

2.2.3 ข้อควรระวังในการ รับประทานอาหาร

ควรระวังการรับประทานอาหารข้างทาง
จากหาบเร่ต่างๆ เนื่องจากรัฐบาลไม่ได้เข้าไปดูแล
ในเรื่องความสะอาด ⁽⁸⁾

2.2.3 ข้อควรระวังในการ รับประทานอาหาร

ควรดื่มน้ำจากขวดที่วางขายตามร้านค้าต่างๆ
เพื่อความปลอดภัย ⁽⁸⁾

2.2.4 มารยาทบนโต๊ะอาหาร

เมื่อได้รับเชิญไปรับประทานอาหารร่วมกับ
ชาวฟิลิปปินส์ ควรขอให้เจ้าบ้านเชิญนั่งก่อน
จึงค่อยนั่ง (8)

2.2.4 มารยาทบนโต๊ะอาหาร

Do

เมื่อได้รับเชิญไปรับประทานอาหารร่วมกับ
ชาวฟิลิปปินส์ ควรให้เจ้าบ้านเริ่มลงมือตักอาหาร
ก่อน จึงเริ่มตักอาหารได้ ⁽⁸⁾

2.2.4 มารยาทบนโต๊ะอาหาร

เมื่อได้รับเชิญไปรับประทานอาหารร่วมกับ
ชาวฟิลิปปินส์ ไม่ควรส่งเสียงดัง ในขณะที่กำลัง
รับประทานอาหาร ⁽⁸⁾

2.2.4 มารยาทบนโต๊ะอาหาร

เมื่อได้รับเชิญไปทานอาหารร่วมกับชาวฟิลิปปินส์ ควรรับประทานอาหารให้หมดจาน เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์ไม่ชอบที่จะเห็นอาหารเหลือกลายเป็นขยะ ⁽⁸⁾

2.3

หมวดศาสนา และ ประวัติศาสตร์

2.3.1 การสนทนาเรื่องศาสนา

ไม่ควรโต้เถียงในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ และศาสนาของชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคาทอลิก ⁽⁸⁾

2.3.1 การสนทนาเรื่องศาสนา

ไม่ควรนินทาหลวงพ่หรือบาทหลวง หากไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ท่านกล่าว เพราะชาวคริสต์ให้ความเคารพบุคคลเหล่านี้มาก⁽⁸⁾

2.3.2 การสนทนาเรื่องประวัติศาสตร์

ควรทราบว่าทุกประเทศมีวีรบุรุษชาวฟิลิปปินส์ ก็มีวีรบุรุษในหัวใจ อย่าง ดร.โฮเซ ริซัล (Jose Rizal) ผู้จุดประกายการปฏิวัติเพื่อเอกราชของฟิลิปปินส์ ริซัลได้เขียนนวนิยายสะท้อนสังคมเรื่อง “Touch Me Not” ใน พ.ศ. 2430 ด้วยวัยเพียง 26 ปี ถูกประหารชีวิตใน พ.ศ. 2439 และอีกสองปีต่อมาฟิลิปปินส์ก็ได้เอกราชจากสเปน ⁽⁶⁾

2.3.2 การสนทนาเรื่องประวัติศาสตร์

ควรทราบถึงถ้อยคำอมตะของ โยเซ ริซัล ที่ว่า “I die without seeing the dawn brighten over my native land! You, who have it to see, welcome it and forget not those who have fallen during the night!” หมายถึง หากข้าพเจ้าตายไป โดยมีได้เห็นอรุณรุ่งบนแผ่นดินแม่ของท่านผู้มีโอกาสเห็น จงชื่นชมยินดีและอย่าได้ลืมผู้จากไปในรัตติกาล

2.3.2 การสนทนาเรื่องประวัติศาสตร์

ควรทราบว่า “รางวัลแมกไซไซ” ที่เปรียบได้กับรางวัลโนเบลแห่งเอเชียมาจาก “มูลนิธิรางวัลรามอน แมกไซไซ” (Ramon Magsaysay Award Foundation) โดยตั้งไว้เพื่อเป็นเกียรติแก่ประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ (Ramon Del Fierro Magsaysay) อดีตประธานาธิบดีคนที่ 3 ที่ทุ่มเทชีวิตให้กับการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชและอุทิศตนช่วยเหลือผู้ยากไร้ในประเทศฟิลิปปินส์⁽⁶⁾

2.3.3 การสนทนาเพื่อสร้างความ คุ้นเคยของชาวฟิลิปปินส์

ไม่ควรตกใจในเรื่องที่ชาวฟิลิปปินส์
ชวนสนทนาเพื่อสร้างความคุ้นเคย ชาวฟิลิปปินส์
ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์
อันดีระหว่างคู่ค้า จึงมักเริ่มต้นการสนทนา
ด้วยเรื่องส่วนตัว⁽⁴⁾

2.3.4 เรื่องที่ชาวฟิลิปปินส์ มักใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา

ควรรหาข้อมูลเรื่องการจราจรในฟิลิปปินส์ เพราะเป็นเรื่องที่ชาวฟิลิปปินส์มักใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา ชาวฟิลิปปินส์มักนิยมพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการจราจรที่ติดขัดมากในกรุงมะนิลา เมืองหลวงของฟิลิปปินส์ จึงควรรหาข้อมูลเรื่องการจราจรในฟิลิปปินส์ เพื่อใช้ในการสนทนา ⁽⁸⁾

2.4

หมวดมารยาท ในการเข้าสังคมและ การเข้าร่วมงานพิธีสำคัญ

2.4.1 การติดต่อราชการ

ควรแต่งกายอย่างสุภาพเรียบร้อยในการติดต่อ
สถานที่ราชการ ⁽³⁾

2.4.1 การติดต่อราชการ

ควรทราบว่าเมื่อไปติดต่อหน่วยงานราชการ และสำนักงานของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยปกติจะเปิดทำการ วันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 09.30 - 16.30 น. ⁽⁵⁾

2.4.1 การติดต่อราชการ

พลตรี ทอม
หรือ
General
Tom

ควรสังเกตการเรียกชื่อเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น
เจ้าหน้าที่ที่มียศชั้นอย่างทหาร ตำรวจ ควรเรียก
ยศนำหน้าชื่อให้ถูกต้อง เช่น พลตรี ทอม หรือ
General Tom ⁽¹⁴⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

เมื่อเข้าร่วมพิธีแต่งงานควรใส่ชุดสูท หรือชุดประจำชาติ (Barong Tagalog) สำหรับชาย และชุดทางการที่ทันสมัยสำหรับหญิง โดยหลีกเลี่ยงการสวมชุดสีดำ⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

เมื่อเข้าร่วมพิธีแต่งงานห้ามให้มีด หรือ
ของแหลมคมเป็นของขวัญแต่งงาน เพราะ
ชาวฟิลิปปินส์เชื่อว่าจะทำให้เกิดการแตกหัก
ในชีวิตสมรส ⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

เมื่อเข้าร่วมพิธีแต่งงาน ควรนำของขวัญไปวางไว้ที่โต๊ะข้างประตูทางเข้างาน

หรือ หากต้องส่งของขวัญ ให้ส่งของขวัญแก่เจ้าบ่าว หรือเจ้าสาว แล้วแต่ว่าฝ่ายใดเป็นผู้เชิญ ⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

ควรแสดงความยินดีกับเจ้าบ่าวมากกว่าแสดงต่อเจ้าสาว เพราะถือว่าการแต่งงานเกิดขึ้นจากการที่เจ้าบ่าวสามารถพิชิตใจเจ้าสาวได้⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

แขกผู้ไปร่วมงาน ไม่ควรจูบเจ้าสาว อย่าลืมว่าเธอแต่งงานแล้ว จูบที่ปากควรสงวนไว้สำหรับสามีของเธอ ควรแค่หอมแก้มเจ้าสาวเท่านั้น⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

ไม่ควรนั่งหัวโต๊ะเมื่อร่วมงานพิธี นอกจากเจ้าภาพจะเป็นผู้เชิญให้นั่ง เพราะหัวโต๊ะเป็นตำแหน่งของประธานในพิธี ⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

งานแต่งงานของชาวฟิลิปปินส์ในต่างจังหวัด จะมีการเต้นรำของคู่บ่าวสาว โดยระหว่างเต้นรำ จะให้แขกในงานใส่ธนบัตรไปตามชุดแต่งงาน ของบ่าวสาว เพื่อความสุขของเจ้าบ่าวและเจ้าสาว ท่านควรใส่ธนบัตรด้วย ⁽⁸⁾

2.4.2 การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน

ในงานแต่งงานถ้าแขกใช้ช้อนเคาะแก้วน้ำเป็นการส่งสัญญาณว่าให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวจูบกัน ท่านควรร่วมใช้ช้อนเคาะแก้วน้ำด้วย เพื่อความสนุกสนานในพิธีการแต่งงาน ⁽⁸⁾

2.4.3 การเข้าร่วมงานศพ

ควรส่งดอกไม้ การ์ดแสดงความเสียใจ หรือ
บริจาคเงินให้แก่ครอบครัวของผู้เสียชีวิตที่มีฐานะ
ยากจน ⁽⁸⁾

2.4.3 การเข้าร่วมงานศพ

Do

หากท่านไปร่วมงานศพ ควรไปร่วมงานตั้งแต่พิธีในโบสถ์ จนกระทั่งถึงพิธีฝังศพ ⁽⁸⁾

2.4.4 การเข้าคิว

วัฒนธรรมการเข้าคิว ชาวฟิลิปปินส์มีความ
อดทน และใจเย็นในการเข้าคิวเป็นอย่างมาก
ดังนั้นท่านควรอดทนรอการเข้าคิวเช่นกัน ⁽⁶⁾

2.4.5 การใช้นามบัตร

ควรใช้ทั้ง 2 มือในการยื่นและรับนามบัตร เพื่อแสดงความสุภาพ และควรดูนามบัตรของผู้ที่แนะนำก่อนเก็บเข้ากระเป๋าเพื่อเป็นการให้เกียรติ⁽¹⁴⁾

2.4.5 การใช้นามบัตร

ในการประชุมหรือติดต่อทางธุรกิจควรเตรียมนามบัตรไปจำนวนมาก เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์นิยมแจกนามบัตร⁽¹⁴⁾

2.4.6 มารยาทในการเยือนสถานที่

การเข้าโบสถ์ ควรงดการสนทนา และ ปิดเครื่องมือสื่อสาร หรือสิ่งที่ทำให้เกิดเสียงทุกชนิด เนื่องจากโบสถ์เป็นสถานที่สำหรับการภาวนา ⁽⁸⁾

2.4.6 มารยาทในการเยือนสถานที่

การเข้าโบสถ์ ควรแสดงความเคารพ
ต่อนักบวช หรือแม่ชี รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
โดยการใช้มือข้างขวาจับมือขวาของผู้อาวุโส
มาสัมผัสเบา ๆ บนหน้าผาก ซึ่งคล้ายกับการกล่าว
ทักทายผู้อาวุโส ⁽⁸⁾

2.4.6 มารยาทในการเยือนสถานที่

การเข้ามัสยิด ควรอาบน้ำชำระล้างร่างกายให้สะอาด เนื่องจากชาวมุสลิมต้องใช้ร่างกายที่สะอาดในการละหมาด⁽⁸⁾

2.5

หมวด การซื้อของ

2.5.1 การต่อรองราคา

ห้ามต่อรองราคาสินค้าในห้างสรรพสินค้าหรือบูติก แต่สามารถต่อรองราคาสินค้าได้ในร้านอื่นๆ ⁽⁸⁾

2.5.1 การต่อรองราคา

ควรซื้อสินค้าเป็นคนแรกของร้าน เพราะจะได้รับส่วนลด ในฟิลิปปินส์มีความเชื่อว่า ลูกค้าคนแรกที่ซื้อของจะนำโชคดีมาให้ตลอดวัน ผู้ขายจึงจะให้ราคาที่ถูกลงสำหรับผู้ซื้อคนแรก (8)

2.5.1 การต่อรองราคา

ในการต่อรองราคา ท่านควรเดินออกจากร้าน หากถูกปฏิเสธราคาที่ต่อรอง เพราะโดยส่วนมาก เจ้าของร้านจะให้ราคาตามที่เราต้องการเมื่อเรา เดินออกมาแล้ว ⁽⁸⁾

2.5.1 การต่อรองราคา

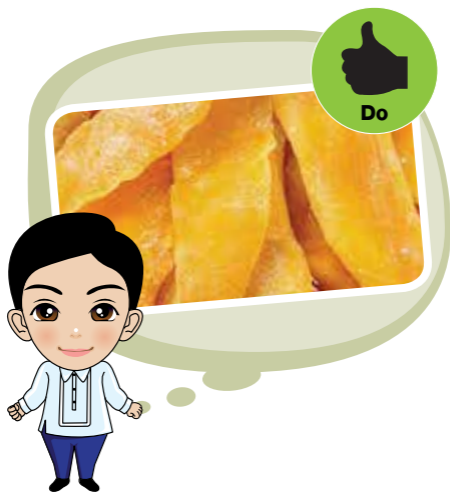
อย่าโกรธถ้าคนขายจะเรียกท่านว่า “Barat” (ขี้ตืด หรือขี้เหนียว) เพราะมันหมายถึง ท่านเข้าใจถึงรูปแบบการซื้อของแบบ “Pinoy” (ปินอย- คำที่ชาวฟิลิปปินส์ใช้เรียกตนเอง) ⁽⁸⁾

2.5.2 วิธีการชำระเงิน

ควรมองบัตรเครดิตของคุณตลอดเวลา
 ถ้าเป็นไปได้ควรให้มีการชำระเงินต่อหน้าท่าน
 หากมีการไปรูดบัตรลับหลังอาจมีการโกง
 เกิดขึ้นได้⁽⁸⁾

2.5.3 สินค้าน่าซื้อ/ห้ามซื้อ

ควรซื้อมะม่วงอบแห้งมาเป็นของฝาก
เมื่อไปฟิลิปปินส์ ด้วยมะม่วงอบแห้งเป็นสินค้า
ที่เป็นที่นิยมอย่างมาก ⁽¹⁴⁾

2.5.3 สินค้าน่าซื้อ/ห้ามซื้อ

ควรหาโอกาสไปห้างสรรพสินค้าในเครือ SM Mall ในฟิลิปปินส์ที่มีขนาดใหญ่ติดอันดับโลก ⁽⁵⁾

2.5.3 สินค้าห้ามนำซื้อ/ห้ามซื้อ

สิ่งต้องห้ามในประเทศฟิลิปปินส์ คือ สื่อกลามกอนาจาร ยาเสพติด และการพนันทุกชนิด หากฝ่าฝืนจะได้รับบทลงโทษอย่างหนัก ⁽¹⁾

2.5.4 ข้อควรระวังในการใช้เงิน

ไม่ควรพกพาสิ่งของมีค่าเป็นจำนวนมาก
 ในสังคมฟิลิปปินส์ ยังมีการก่ออาชญากรรม
 เป็นระยะ ผู้เดินทางควรใช้ความระมัดระวัง
 ไม่ควรพกพาสิ่งของมีค่า หรือเงินจำนวนมาก
 ติดตัว ⁽⁸⁾

2.5.4 ข้อควรระวังในการใช้เงิน

ควรทราบว่าสกุลเงินฟิลิปปินส์มีหน่วยเรียกว่า เปโซ (ใน 1 เปโซมี 100 เซนตาโว) ซึ่งใช้ในรูปแบบของเหรียญและธนบัตร

เหรียญมี 6 ชนิด ได้แก่ 10 5 และ 1 เปโซ ฟิลิปปินส์ และ 25 10 และ 5 เซนตาโว ธนบัตรมี 6 ชนิด ได้แก่ 1,000 / 500 / 200 / 100 / 50 และ 20 เปโซฟิลิปปินส์

อัตราแลกเปลี่ยน ประมาณ 1.33 เปโซ เท่ากับ 1 บาท ⁽¹⁶⁾

2.5.5 ตัวอย่างเหรียญกษาปณ์ หน้า-หลัง

1 เซนตาโว

5 เซนตาโว

10 เซนตาโว

25 เซนตาโว

1 เปโซ

5 เปโซ

10 เปโซ

2.5.6 ตัวอย่างธนบัตร หน้า-หลัง

20 เปโซ

50 เปโซ

100 เปโซ

200 เปโซ

500 เปโซ

1000 เปโซ

2.6

หมวด ภาษากาย

2.6.1 การใช้น้ำเสียง

ควรสนทนากับชาวฟิลิปปินส์โดยน้ำเสียงที่นุ่มนวล เพราะชาวฟิลิปปินส์จะพูดด้วยน้ำเสียงอ่อนโยน อ่อนหวาน และทอดเสียงพูดตอนท้าย โดยมักใช้คำถามตรงๆ แต่จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ⁽⁴⁾

2.6.2 หลีกเลี่ยงการประสานสายตา

ไม่ควรจ้องตาชาวฟิลิปปินส์ เพราะถือว่า
ไม่สุภาพที่จะจ้องตากัน ⁽⁸⁾

2.6.3 สัญลักษณ์ท่าทาง

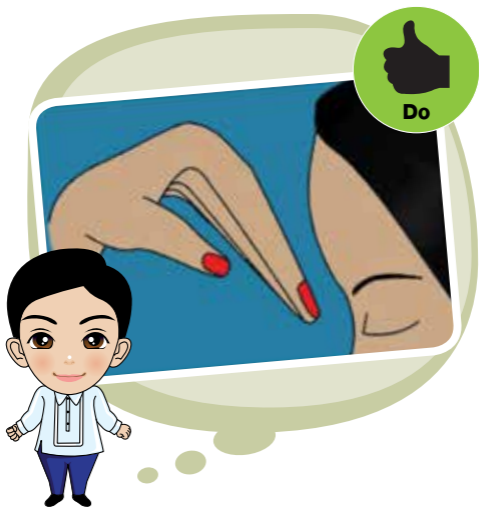
ควรใช้การเลิกคิ้วและยิ้ม แทนการพูดทักทาย
ได้เมื่อพบปะกับเพื่อน ⁽⁶⁾

2.6.3 สัญลักษณ์ท่าทาง

ไม่ควรชี้นิ้วเรียกใครในฟิลิปปินส์ เพราะถือว่า
ไม่สุภาพ และเป็นการดูถูกคู่สนทนา ⁽⁵⁾

2.6.3 สัญลักษณ์ท่าทาง

ควรคว่ำมือแล้วกวักเรียก หรือถ้าให้สุภาพ
ควรเรียกด้วยชื่อตัว โดยอาจใช้ “Sir” สำหรับ
เรียกชาย และ “Miss” สำหรับเรียกหญิง ⁽³⁾

2.6.3 สัญลักษณ์ท่าทาง

ควรเรียนรู้ว่าสัญลักษณ์มือ หมายถึง
เงิน ⁽³⁾

2.6.3 สัญลักษณ์ท่าทาง

ควรเรียนรู้ว่าสัญลักษณ์มือ หมายถึง
OK ⁽³⁾

2.6.3 สัญลักษณ์ท่าทาง

ควรเรียนรู้ว่าการเกาหัว หมายถึง อาการไม่แน่ใจ สับสน หรือ ไม่รู้คำตอบในสิ่งที่คุณถาม ท่านควรสังเกตท่าทางดังกล่าว ⁽⁸⁾

2.7 หมวดอื่นๆ

2.7.1 วัฒนธรรมทางธุรกิจ

มารยาทในการให้ของขวัญของชาวฟิลิปปินส์ นิยมให้ของขวัญกันในทุกโอกาส และเทศกาล โดยของขวัญที่นิยมมอบให้แก่กัน คือ ดอกไม้ อาหาร น้ำหอม และวิสกี้ โดยชาวฟิลิปปินส์ ชื่นชอบของขวัญนำเข้ามาเป็นพิเศษ ดังนั้น ท่านอย่าลืมหาของขวัญติดไปด้วยทุกครั้ง ที่ได้รับเชิญไปร่วมงาน ⁽⁵⁾

2.7.1 วัฒนธรรมทางธุรกิจ

เมื่อได้รับเชิญไปเป็นแขกที่บ้านชาวฟิลิปปินส์
ควรถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้าน ⁽³⁾

2.7.1 วัฒนธรรมทางธุรกิจ

ไม่ควรดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไปจนเมา เพราะครอบครัวเพื่อนชาวฟิลิปปินส์จะรู้สึกไม่ดี⁽⁸⁾

2.7.1 วัฒนธรรมทางธุรกิจ

ไม่พูดจาล้อเลียน หรือพูดแซวคู่สนทนาชาวฟิลิปปินส์ให้รู้สึกอับอายโดยเด็ดขาด เพราะชาวฟิลิปปินส์มักเคร่งครัดในเรื่องมารยาทมากๆ โดยเฉพาะการเสียน้ำหรือชื่อเสียง⁽⁸⁾

2.7.1 วัฒนธรรมทางธุรกิจ

ควรเข้าใจในการตีความความหมายของคำว่า “Yes” เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์ใช้คำคำนี้เวลาไม่แน่ใจในการตอบคำถาม เช่น การเชิญไปร่วมงานปาร์ตี้ ถ้าเขาตอบว่า Yes อาจจะหมายถึง อาจจะไป หรือไม่ไปก็ได้⁽⁸⁾

2.7.2 ไม่ควรให้ทานกับขอทาน

ไม่ควรให้ทานกับขอทาน เพราะเป็นไปได้
ว่าอาจเป็นขบวนการมิจฉาชีพ และนำไปสู่
อันตราย⁽³⁾

2.7.3 วันหยุดราชการ

ควรทราบวันหยุดราชการ
ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ⁽⁸⁾

1 มกราคม	วันปีใหม่
31 มกราคม	วันตรุษจีน
9 เมษายน	วัน Araw ng Kagitingan
17 มีนาคม	วัน วันพฤหัสบดีศักดิ์สิทธิ์ ก่อนวันอีสเตอร์
18 มีนาคม	Good Friday
19 เมษายน	วัน Black Saturday
1 พฤษภาคม	วันกรรมกรสากล
12 มิถุนายน	วันอิสราภาพ
21 สิงหาคม	วัน Ninoy Aquino Day
25 สิงหาคม	วันวีรบุรุษแห่งชาติ
1 พฤศจิกายน	วันนักบุญ
30 พฤศจิกายน	วัน Banifacio Day
24-25 ธันวาคม	วันคริสต์มาส
30 ธันวาคม	วัน Rizal Day
31 ธันวาคม	วันขึ้นปีใหม่

2.7.4 การแต่งกายประจำชาติ

ควรทราบว่าชุดแต่งกายประจำชาติชาย เรียกว่า บารอง ตากาล็อก (Barong Tagalog) มีลักษณะเป็นเสื้อตัวยาว แขนยาว คอปกตั้ง มีลวดลายสวยงาม ตัดเย็บจากผ้าใยสัปปะรด เข้าชุดกับกางเกงขาวยาวสีขาวหรือดำ⁽⁶⁾

2.7.4 การแต่งกายประจำชาติ

ควรทราบว่าชุดแต่งกายประจำชาติหญิง เรียกว่า บาลินตาวัก (Balintawak) มีลักษณะเป็น เสื้อแขนสั้น จับจีบยกตั้งตรงบ่า สวมกระโปรงยาว มีลายดอกไม้ขลิบสีทอง ⁽⁶⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

ควรมีการนัดพบกันส่วนตัว หากต้องการหารือเรื่องงานแบบลงรายละเอียด ไม่ควรใช้โทรศัพท์ อีเมล โทรสาร หรือจดหมาย ซึ่งอาจทำให้อีกฝ่ายมองว่าไม่สุภาพ ⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

การประชุมทางธุรกิจขณะรับประทานอาหารกลางวันถือเป็นเรื่องปกติ ไม่ควรตกใจหากชาวฟิลิปปินส์นัดประชุมในเวลารับประทานอาหารกลางวันหรือเย็น⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

เมื่อมีการนัดหมายกับชาวฟิลิปปินส์ ควรมีการนัดประชุมล่วงหน้าอย่างน้อย 2 - 3 อาทิตย์ และยืนยันอีกครั้งก่อนการประชุม 2 - 3 วัน ⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

ในการประชุมควรไปให้ตรงเวลา เพราะถือเป็นมารยาทที่สำคัญของชาวฟิลิปปินส์⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

ควรแต่งกายสุภาพเมื่อมีการนัดประชุม สำหรับชายสวมเสื้อแขนยาวผูกไท ถือเป็นเครื่องแต่งกายที่เป็นที่ยอมรับสำหรับการประชุมทางธุรกิจ โดยเฉพาะเมื่อประชุมกับนักธุรกิจฟิลิปปินส์เชื้อสายจีน ควรแต่งกายให้สุภาพอย่างมาก ⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

ควรสวมชุดสุทสำหรับการประชุมที่เป็นทางการกับระดับผู้บริหารหรืองานเลี้ยงอาหารค่ำ⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

สำหรับเครื่องแต่งกายหญิงในการประชุม
ธุรกิจนั้น ควรสวมกระโปรงกับเสื้อ หรือกางเกง
กับเสื้อ (Smart Casual) และกระโปรงชุด หรือ
ชุดเสืือกางเกงพร้อมสูท (Western Style
Business) ⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

ท่านควรรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ ข่าวดประจำวัน เศรษฐกิจ ความชอบส่วนตัว และครอบครัว เนื่องจากในการประชุมครั้งแรก มักเริ่มต้นด้วยการพูดถึงหัวข้อนั้นๆ ⁽⁴⁾

2.7.5 การติดต่อธุรกิจ

ในการเจรจาแต่ละครั้งอาจไม่ค่อยคืบหน้า
นัก ดังนั้นผู้ร่วมเจรจากรอดทน และไม่ควรร
เร่งรีบเอาคำตอบ (4)

2.7.6 ข้อควรรู้

ควรติดตามข่าวสารการเตือนภัย เพราะ
เกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งในฟิลิปปินส์⁽⁸⁾

2.7.6 ข้อควรรู้

หากจะขับรถในกรุงเทพมหานคร ต้องดูป้ายทะเบียนรถ เนื่องจากรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ออกกฎหมายให้ตัวเลขตัวสุดท้ายของเลขทะเบียนรถเป็นตัวกำหนดวันและเวลาที่รถแต่ละคันสามารถวิ่งบนถนนได้ เพื่อลดปัญหาการจราจรที่คับคั่งในกรุงเทพมหานคร

2.7.6 ข้อควรรู้

ในประเทศฟิลิปปินส์มีโรคระบาดค่อนข้างมาก ทั้งไทฟอยด์ มาลาเรีย ไข้เลือดออก วัณโรค และไวรัสตับอักเสบบี รวมทั้งโรคทางเดินหายใจเนื่องจากมลพิษทางอากาศ ดังนั้นก่อนการเดินทางท่านควรฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรสดังกล่าวไว้ก่อน⁽⁵⁾

2.7.6 ข้อควรรู้

หากท่านพำนักในฟิลิปปินส์ไม่เกิน 21 วัน
สามารถใช้เพียงหนังสือเดินทางอย่างเดียว ไม่ต้อง
ขอวีซ่า

2.7.6 ข้อควรรู้

การแนะนำอย่างเป็นทางการจากบุคคลที่สามที่สามารถเชื่อถือได้ ถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเริ่มต้นธุรกิจ ดังนั้นท่านควรหาบุคคลที่สามารถเชื่อถือได้ เพื่อเป็นการเริ่มต้นธุรกิจที่ดี ⁽⁴⁾

2.7.6 ข้อควรรู้

มะขามหวาน จากเมืองไทยเป็นของฝาก
อย่างหนึ่งที่ชาวฟิลิปปินส์ชื่นชอบ

2.7.6 ข้อควรรู้

ชาวฟิลิปปินส์เป็นคนสนุกสนาน ชอบงานปาร์ตี้ จัดงานเลี้ยงวันหยุดกันที่บ้าน เมื่อถูกเชิญควรนำอาหารหรือเครื่องดื่มไปร่วมงานด้วย

2.7.7 กิริยาที่ไม่สมควรแสดง

ไม่ควรพูดขณะทำวสะเอว เพราะเป็นความ
ไม่สุภาพ สำหรับชาวฟิลิปปินส์เป็นการสื่อถึงการ
ชวนทะเลาะ

2.7.8 หมายเลขติดต่อสถานทูต

ที่อยู่สถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำฟิลิปปินส์

Royal Thai Embassy
107 Thailand (Lada) Street,
Legaspi Village. Makati City,
Metro Manila,
Tel : +632-815-4219-20
Fax : +632-815-4221

ที่อยู่สถานเอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำ ประเทศไทย

760 ถนนสุขุมวิท 30/1 กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ : 02-259-0139-40
โทรสาร : 02-274-4743

2.7.9. หมายเลขโทรศัพท์ที่ควรรู้

หน่วยงาน	เบอร์โทร
117	stree watch สายด่วน 24 ชั่วโมง
166	บริการตำรวจให้ความช่วยเหลือ ฉุกเฉินสายด่วน 24 ชั่วโมง
524-1078 521-8450 ต่อ 2311	กองบริการการให้ข้อมูลมลพิษ แห่งชาติ
244-4141 244-4545 244-5151	อาสาสมัครดับไฟฟิลิปปินส์
160-16	สมาคมผู้นำอาสาสมัครดับไฟ และเจ้าหน้าที่ดับเพลิงฟิลิปปินส์
524-1660 524-1728 523-8411 523-8412	ศูนย์ให้ความช่วยเหลือทางการ ท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- (1) กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, 2556. อาเซียนเรียนลัด. นนทบุรี : สามลดาการพิมพ์.
- (2) กฤษกร เพชรนอก, 2556. วัฒนธรรมในอาเซียน. ปทุมธานี : สกายบุ๊ก.
- (3) ฝ่ายวิชาการหนังสือเด็กและเยาวชน, 2556. Welcome to ASEAN เรียนรู้เพื่อนบ้านอาเซียน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- (4) ณัฏชน ทะลิ, 2555. การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวฟิลิปปินส์ที่มีผลต่อการทำงานในประเทศไทย. สารนิพนธ์. คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- (5) ทสมล ชนาดิศัย, 2556. อาเซียน ควร ไม่ควร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- (6) อังคณา ทองพูล, 2556. 100 เรื่องน่ารู้ในฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์คอมมิกส์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- (7) IMD. 2013. IMD World Competitiveness Yearbook 2013. Lausanne, Switzerland: the World Competitiveness Center.

- (8) Maida Pineda, 2005.
DO & Don't in the Philippines.
Bangkok : Book Promotion and Service Co.,Ltd.
- (9) Azrael Coladilla. 2010.
The new color and our money,
what do you think?
ค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2557,
จาก <http://azraelmerryland.blogspot.com/2010/12/new-color-and-design-of-our-money-what.html>.
- (10) Choose Philippines. 2014.
Filipino Values/Culture.
ค้นวันที่ 19 มีนาคม 2557,
จาก <http://choosephilippines.tumblr.com/post/29452214069/filipino-values-culture-mano-po-filipino>.
- (11) Eduzone. 2557. รูปอาหารเข้าทั่วโลก 50 ประเทศ.
ค้นวันที่ 28 มีนาคม 2557,
จาก <http://blog.eduzones.com/coolforward/109204>.

- (12) International Cooperation Study Center
Thammasat University.
ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.
ค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557,
จาก <http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php?continentid=2&country=p9>.
- (13) Jeroen Hellingman, 2005. Philippine Coins.
ค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2557,
จาก <http://www.bohol.ph/article.php?id=34>.
- (14) มหานครอาเซียน. อาหารที่ห้ามพลาดในอาเซียน
#ประเทศฟิลิปปินส์. ค้นวันที่ 15 มีนาคม 2557,
จาก <http://www.uasean.com/kerobow01/555>.
- (15) สุมาลี นิมนานภาพ. 2556.
องค์ความรู้ภาษาไทย โดยราชบัณฑิตยสถาน
“คำขอบคุณและขอโทษในภาษาฟิลิปปินส์”.
ค้นวันที่ 19 มีนาคม 2557,
จาก <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/143529>.
- (16) ตัวแปลงสกุลเงิน. 2557. เงินเปโซของฟิลิปปินส์ (PHP)
และ บาทไทย (THB) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราคำนวณ
การแปลง. ค้นวันที่ 24 มีนาคม 2557,
จาก http://th.coinmill.com/PHP_THB.html#PHP=1.

